Republica Moldova **Buletin informativ de monitorizare** noiembrie-decembrie 2023

Context și metodologie: În iulie 2023, Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) în Moldova a început monitorizarea măsurilor de protecție ca parte a unui proiect finanțat de oficiul Uniunii Europene pentru protecție civilă și ajutor umanitar. OHCHR se concentrează pe identificarea sistematică a celor care sunt mai expuși riscului de preocupări legate de protecție și de încălcări ale drepturilor omului. Metodologia OHCHR constă în interviuri individuale cu refugiații din Ucraina și membrii comunității gazdă. Respondenții sunt contactați prin intermediul ONG-urilor internaționale și naționale și a OSC-urilor locale care lucrează cu cele mai vulnerabile grupuri de pe ambele maluri ale Nistrului. Pentru a asigura o acoperire geografică largă, în fiecare lună se efectuează interviuri în regiunile de nord, centru și sud ale Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană. Deoarece distribuția localităților se schimbă de la o lună la alta, ar putea să nu fie întotdeauna posibilă compararea datelor între diferite runde de colectare a datelor. Analiza prezentată în Buletinul informativ se referă la respondenții din această lună și, prin urmare, datele ar putea să nu fie întotdeauna reprezentative pentru populația de refugiați în ansamblu. În plus, datele reflectă auto-raportarea de către respondenți. OHCHR analizează datele ținând cont de cadrul legal existent și de informațiile contextuale.

PROFILUL RESPONDENȚILOR

În noiembrie și decembrie 2023, **Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) a intervievat 238 de refugiați din Ucraina** (73% femei; 27% bărbați). 236 dintre aceștia erau cetățeni ucraineni, iar 2 respondenți erau resortisanți ai țărilor terțe (1 din Tadjikistan, 1 din Azerbaidjan). Respondenții locuiesc în diferite raioane din nordul, sudul și centrul Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, după cum se arată în harta de mai jos. Cea mai mare grupă de vârstă în rândul refugiaților intervievați a fost de 30-49 de ani, reprezentând 51% dintre respondenți. Respondenții din regiunea transnistreană au declarat că motivele principale pentru care au ales să rămână acolo au fost prezența familiei și a prietenilor și apropierea de Ucraina. S-a constatat că cei care s-au identificat ca etnici ruși locuiesc predominant în regiunea transnistreană, în timp ce etnicii găgăuzi și bulgari locuiesc în UTA Găgăuzia. Refugiații intervievați din stânga Nistrului arată o dependență mai puternică de sprijinul rudelor sau prietenilor apropiați pentru cazare gratuită (54%). În plus, o proporție importantă de refugiați de pe ambele maluri optează pentru locuințe închiriate pe cont propriu (39% pe malul drept și 31% pe malul stâng), indicând o preferință comună pentru trai independent. O majoritate semnificativă a respondenților (59%) au venit în Moldova cu copii, în timp ce 21% au venit singuri.

Distribuția respondenților în funcție de autoidentificarea etnică

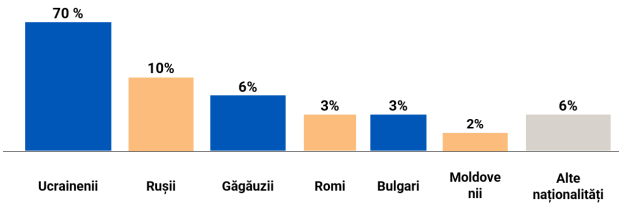

Distribuția respondenților pe grupe de vârstă și sexe

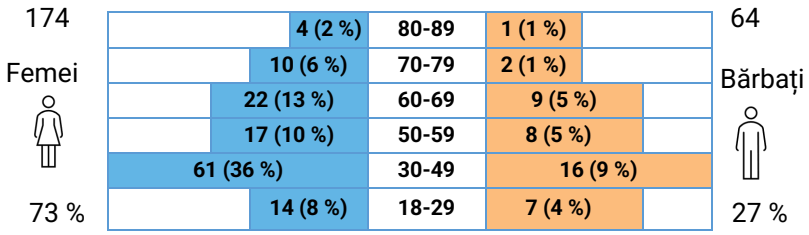

Distribuția respondenților în funcție de tipuri de cazare

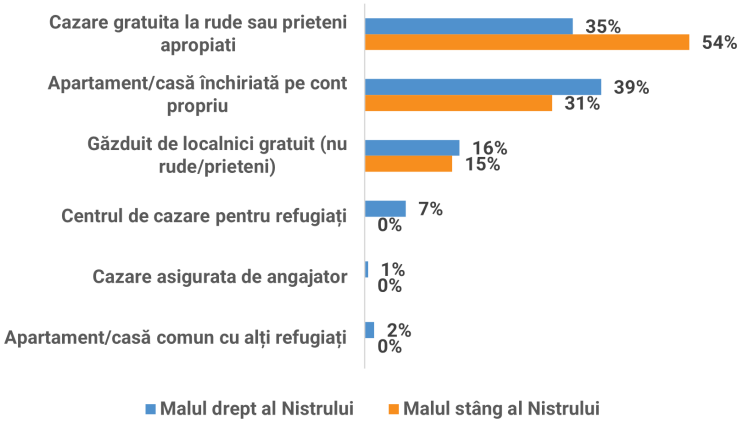

Distribuția respondenților pe regiuni

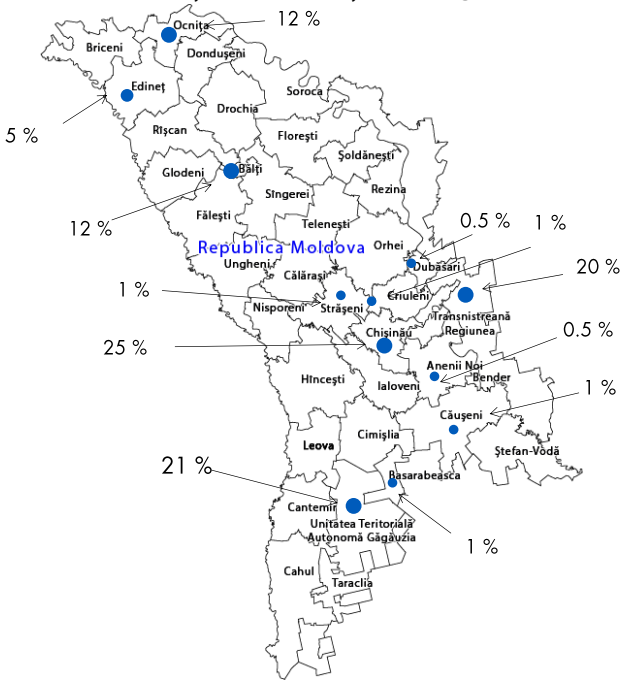

IDENTIFICAREA PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Instrumentul de monitorizare a protecției a inclus setul de întrebări privind funcționarea ale Grupului de la Washington privind statisticile referitoare la dizabilități (Washington Group Short Set on Functioning), care caută informații despre dificultățile pe care o persoană le poate avea în efectuarea funcțiilor de bază. Instrumentul constă dintr-o întrebare pentru fiecare domeniu funcțional: deficiențe vizuale, auditive, de mobilitate, cognitive, de auto-îngrijire și de comunicare (expresive și receptive). În analiză este aplicat criteriul că o persoană este considerată a avea o dizabilitate dacă răspunde „cu multă dificultate" sau „nu pot deloc" la oricare dintre domeniile funcționale.

13% (=30 persoane) dintre refugiații intervievați au semnalat numeroase dificultăți sau imposibilitatea de a efectua acțiuni într-un domeniu funcțional (26 persoane) **sau în mai multe domenii funcționale** (4 persoane).

Procentul respondenților cu dificultăți pe domenii

3 % Vizuale	1 % Auditive	8 % De mobilitate	1 % Cognitive*	1 % De autoîngrijire	0 % De comunicare

* În setul de întrebări Washington Group Short Set of Questions, domeniul cognitiv include doar funcțiile de memorare și

Scăderea numărului de persoane cu dizabilități intervievate din octombrie până în decembrie 2023, din experiența OHCHR, se datorează în primul rând provocărilor asociate cu desfășurarea interviurilor în aer liber pe vreme rece, dar și schimbărilor în punctele de intrare pentru monitorizare, care sunt ONG-uri și OSC-uri.

Distribuția respondenților cu dizabilități pe grupe de vârstă

23 Femei — 13 %

Femei		Vârstă	Bărbați	
1 (100 %)		80-89	2 (100 %)	
9 (56 %)	7 (44 %)	70-79	2 (29 %)	5 (71%)
19 (73 %)	7 (27 %)	60-69	2 (22 %)	7 (78 %)
14 (70%)	6 (30 %)	50-59	2 (15 %)	11 (85 %)
93 (98 %)	2 (2 %)	30-49	1 (4%)	25 (96%)
16 (100 %)		18-29	7 (100 %)	

7 Bărbați — 11

FĂRĂ DISCABILITATE
CU DISCABILITATE

⇒ Grupa de vârstă 50-79 de ani prezintă cea mai mare prevalență a refugiaților cu dizabilități intervievați, care se confruntă în principal cu dificultăți legate de mobilitate.

⇒ Datele indică faptul că dizabilitățile funcționale se întâlnesc la rate similare în rândul femeilor și bărbaților.

⇒ 53% dintre persoanele cu dizabilități intervievate sunt găzduite gratuit de rude sau prieteni apropiați, în timp ce 30% închiriază apartamente pe cheltuiala proprie, dar locuiesc cu familia, ceea ce poate însemna că 83% dintre persoanele cu dizabilități pot primi mai mult sprijin în activitățile și cheltuielile lor zilnice.

Distribuția respondenților cu dizabilități pe regiuni

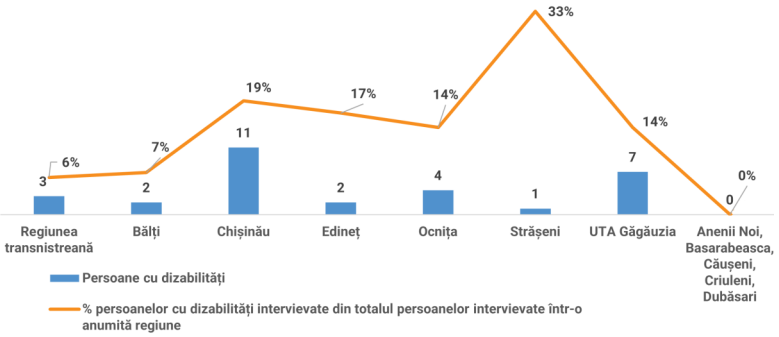

EXPERIENȚĂ DE ANXIETATE ȘI DEPRESIE

Instrumentul de monitorizare a protecției a inclus setul extins de întrebări ale Grupului de la Washington privind statisticile referitoare la dizabilități, concentrându-se asupra **domeniului afectiv** al funcționării, care implică funcții emoționale, cum ar fi sentimentele de depresie și anxietate. Datele indică faptul că **53% dintre respondenți se confruntă cu sentimente de anxietate, îngrijorare și nervozitate**, iar **15% se simt deprimați** zilnic sau săptămânal. 46% dintre refugiații intervievați au semnalat sentimente de anxietate de o intensitate ridicată, în timp ce 63% au exprimat o intensitate similară în ceea ce privește depresia. Aceste sentimente au fost semnalate mai mult în rândul **refugiaților cu dizabilități funcționale (67% au semnalat că au anxietate și 13% au semnalat depresia)**.
A fost găsită o corelație între sex și depresie în rândul refugiaților din Ucraina intervievați, **femeile confruntându-se cu depresie de 7,8 ori mai frecvent decât bărbații**. Anxietatea și depresia sunt deosebit de răspândite în rândul persoanelor cu vârsta de 60 de ani și mai mult. Comparând malul stâng și malul drept al Nistrului, refugiații intervievați de pe malul stâng au semnalat mai frecvent că se confruntă cu anxietate.

Anxietatea, nervozitatea și depresia pe grupe de vârstă

	18-29	30-49	50-59	60-69	70-79	80-89
% din totalul respondenților pe grupe de vârstă care au raportat **ANXIETATE**	30%	49%	70%	66%	48%	67%
% din totalul respondenților pe grupe de vârstă care au raportat **DEPRESIE**	26%	13%	16%	20%	4%	0%

17 % Afectiv

Datele arată că **17 %** dintre refugiații intervievați din Ucraina au **dificultăți în ceea ce privește domeniul afectiv**.

SERVICII MEDICALE: ACCES ȘI BARIERE

40% dintre respondenți (96 de persoane din 238, inclusiv 67 de femei și 29 de bărbați) **au semnalat că suferă de afecțiuni medicale grave**. Aceste afecțiuni includ o gamă largă de boli cronice și netransmisibile. Afecțiunile medicale severe sunt predominante în rândul refugiaților cu dizabilități, afectând **23 din cei 30 intervievați**. Femeile și bărbații au semnalat rate similare de probleme de sănătate. Afecțiunile medicale grave sunt predominante în rândul a **79% dintre respondenții cu vârsta de 60 de ani și mai mult.**

Distribuția pe vârste a persoanelor intervievate cu afecțiuni medicale

	18-29	30-49	50-59	60-69	70-79	80-89
# de respondenți care au semnalat că au probleme medicale grave	0	25	23	26	20	2
% din totalul respondenților pe grupe de vârstă	0%	21%	70%	74%	87%	67%

19% (= 18 persoane) dintre refugiații intervievați care suferă de afecțiuni medicale grave au menționat, de asemenea, dificultăți în accesarea serviciilor medicale în Moldova.

Datele indică faptul că majoritatea din cei 96 de respondenți cu afecțiuni medicale grave nu s-au confruntat cu dificultăți în accesarea serviciilor medicale. În același timp, din cei 18 respondenți care suferă de o afecțiune medicală gravă și se confruntă cu dificultăți în accesarea serviciilor medicale, 15 s-au confruntat cu provocări în ceea ce privește asistența medicală secundară și 12 cu asistența medicală primară. 94% din respondenții care au semnalat astfel de dificultăți locuiesc pe malul drept al Nistrului. Ar fi de remarcat că nimeni nu a semnalat dificultăți în obținerea serviciilor medicale de urgență. Provocarea principală evidențiată de respondenți este costul asistenței medicale, predominant al asistenței medicale secundare, și refuzurile de a oferi asistență medicală. Alte provocări au inclus timpi lungi de așteptare, calitatea proastă a asistenței medicale și indisponibilitatea instituțiilor sau serviciilor medicale.

*Această întrebare permite un răspuns cu variante multiple de răspuns

Dintre cei 30 de refugiați care se confruntă cu provocări în unul sau mai multe domenii funcționale, **10 (8 femei, 2 bărbați)** dintre ei (sau 33%) au **un certificat de dizabilitate eliberat în Ucraina**. Majoritatea dintre ei au clarificat că certificatul lor nu le-a acordat acces la serviciile medicale necesare, fără a oferi detalii specifice.

Acordarea asistenței medicale în funcție de sursă și loc de reședință

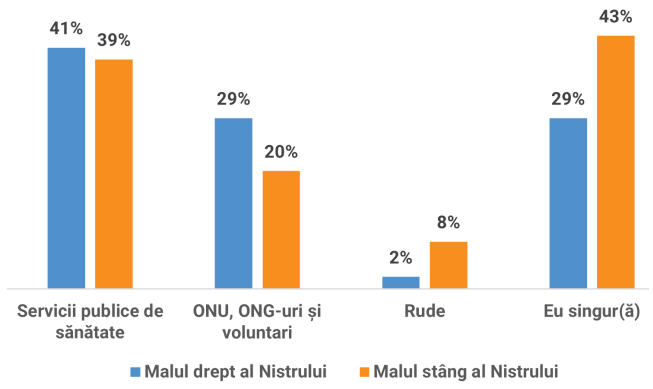

Analiza datelor privind sursele de asistență medicală în funcție de locație indică o dependență a refugiaților din Ucraina de sistemul medical public, care este comparabilă între malul drept și malul stâng. Pe malul drept al Nistrului, o proporție importantă primește asistență din partea ONU, ONG-urilor și voluntarilor, în timp ce pe malul stâng, un procent mai mare se bazează pe forțele proprii. În plus, refugiații intervievați pe malul stâng sunt mai dependenți de rude pentru sprijin medical în comparație cu malul drept. Aceste diferențe pot fi influențate de factori precum accesibilitatea geografică, prezența organizațiilor umanitare și puterea rețelelor de sprijin comunitare și familiale. Înțelegerea acestor variații este esențială pentru intervențiile medicale specifice, bazate pe dinamica regională și resursele disponibile.

Aproape **jumătate din refugiații intervievați din Ucraina** (49% = 116 persoane) **sunt înregistrați la un medic de familie în Moldova.** Această înregistrare este disproporționat mai mare pe malul drept al Nistrului (43%) comparativ cu malul stâng (24%). Dintre cei care s-au înregistrat la un medic de familie, majoritatea (91 de persoane) au primit documentul de identitate al beneficiarului de protecție temporară, în timp ce restul de 25 nu au acest statut legal. Înregistrarea lor la un medic de familie poate fi atribuită faptului că au un alt statut legal în Moldova sau că sunt înregistrați în clinici private. 6% dintre respondenți încă se bazează pe legăturile lor cu medicii de familie din Ucraina și nu s-au înregistrat la un medic de familie în Moldova. În plus, ar fi de remarcat faptul că jumătate dintre persoanele cu document de identitate al beneficiarului de protecție temporară nu sunt înregistrate la un medic de familie.

NEVOI URGENTE

66% (156 din 238 de respondenți, dintre care jumătate au semnalat afecțiuni medicale grave) au identificat **asistența medicală ca fiind prioritatea lor principală**, inclusiv diagnosticarea, medicamentele și intervențiile chirurgicale. Ar fi de remarcat că 90% dintre persoanele cu dizabilități intervievate au exprimat aceste nevoi urgente de asistență medicală. În ceea ce privește tipul de asistență medicală, jumătate dintre respondenți (50%) au exprimat nevoia de asistență medicală secundară, urmată de asistența medicală primară (43%) și asistența medicală de urgență (11%). Datele au relevat o disparitate geografică, refugiații de pe malul drept al Nistrului exprimând în mod constant nevoi mai mari de asistență medicală.

Produsele nealimentare reprezintă a doua nevoie ca urgență, exprimată de 23% dintre respondenți, prezentând o creștere a cererii în ultimele luni comparativ cu perioadele anterioare. Aceasta include îmbrăcăminte de iarnă esențială pentru adulți și copii, articole de așternut pentru a asigura un adăpost adecvat, truse de igienă pentru menținerea sănătății și salubrității și scutece pentru a satisface nevoile specifice ale populațiilor vulnerabile.

Asistența financiară apare ca a treia nevoie ca urgență pentru 13% dintre refugiații intervievați, motivată, de asemenea, de modificări în criteriile de eligibilitate pentru asistență în numerar (legate acum de protecția temporară). În plus, în absența unei protecții sociale funcționale pentru refugiați, numerarul rămâne esențial pentru a satisface nevoile urgente, inclusiv alimente, produse de igienă, cazare și costuri de pregătire pentru iarnă.

Alimentele reprezintă în continuare nevoia urgentă pentru 10% dintre refugiații intervievați, inclusiv carne, fructe și legume proaspete.

Nevoile de informare ale respondenților includ: **statutul lor legal în Moldova (8%), cum să acceseze asistența medicală (8%), oportunitățile de angajare (6%), cum să acceseze educația (2%), cum să acceseze consilierea psihologică (1%).**

ACCESUL LA LOCURI DE MUNCĂ

86% (201 din 234*) dintre refugiații intervievați nu sunt în prezent angajați în Moldova. Din cei 14% dintre respondenții care lucrează în prezent în Moldova (21 femei, 12 bărbați), **3% au un loc de muncă formal** și **11% unul informal**. Ar fi de remarcat că pe malul stâng toate persoanele angajate (18%) lucrează informal, în timp ce pe malul drept 8% lucrează informal și 4% formal, evidențiind modele distincte de ocupare a forței de muncă în Moldova. Cei angajați lucrează în diverse sectoare, inclusiv munca sezonieră în câmp, vânzări, construcții și industria frumuseții.
Dintre cei 201 respondenți care nu sunt angajați în prezent în Moldova, marea majoritate (156) nu caută în mod activ un loc de muncă. 38 (19%) caută în mod activ un loc de muncă, 7 (3%) sunt angajați în muncă online pentru o altă țară.
Pentru cei 156 de respondenți care nu caută un loc de muncă, principalele motive care au stat la baza deciziei lor de **a NU căuta un loc de muncă în Moldova** sunt:

⇒ **Pensionarea și factorii legați de vârstă (pensionari):** 22% dintre respondenți au menționat că sunt pensionari ca motiv pentru care nu lucrează.

⇒ **Oportunități limitate de angajare și percepția comunității:** 9% dintre respondenți au subliniat lipsa locurilor de muncă disponibile și percepția negativă pe care populația locală o are asupra refugiaților care caută locuri de muncă.

⇒ **Responsabilități de îngrijire (îngrijirea copilului și îngrijirea rudelor):** 19% dintre respondenți (toate femei) au indicat că nu lucrează din cauza responsabilităților legate de îngrijirea copilului și rudelor.

⇒ **Obstacole educaționale și legate de documente:** 4% dintre respondenți s-au confruntat cu obstacole precum problemele lingvistice, lipsa documentelor necesare și provocările legate de educație.

⇒ **Sosirea recentă în zonă:** 5% dintre respondenți au raportat că nu lucrează din cauza sosirii recente în Moldova, indicând o potențială fază de tranziție pentru noii veniți în comunitate.

Diversitatea în situația ocupării forței de muncă pe regiuni

Graficul ilustrează o tendință predominantă de neangajare în rândul refugiaților din Ucraina în Moldova: 67% pe malul drept și 66% pe malul stâng nu lucrează în prezent. Munca informală este mai răspândită pe malul stâng (19%) comparativ cu malul drept (9%), indicând diferențe potențiale între economiile sau oportunitățile locale. Disparitatea în munca formală, cu 4% pe malul drept și niciunul pe malul stâng, sugerează variații în accesul la oportunități structurate de angajare.

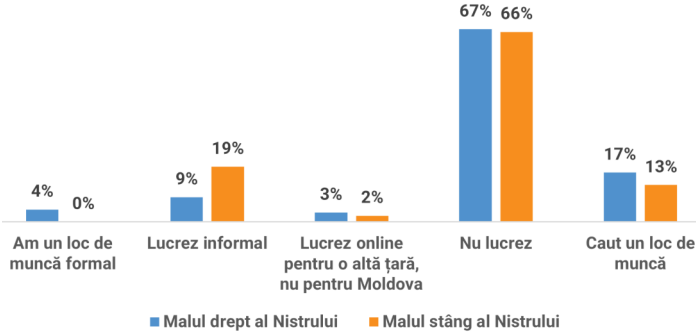

PROTECȚIA TEMPORARĂ

Două treimi din respondenți (75%, 176 din 235*) au solicitat protecție temporară în Moldova. Acestea includ 127 de femei și 49 de bărbați. Datele indică o tendință similară a ratelor de solicitare a protecției temporare, indiferent de locul de reședință al respondenților, cu 71% pe malul drept și 75% pe malul stâng al Nistrului. Acest lucru sugerează că ratele de solicitare a protecției pe cele două maluri s-au apropiat una de alta în ultimele luni. Dintre cei 176 de refugiați care au solicitat protecție temporară, **93% (163 de persoane) au primit documentul de identitate al beneficiarului de protecție temporară.** Cei **12 rămași au completat cu succes formularul de înregistrare online** și își așteaptă în prezent programarea la IGM, iar cererea unui respondent (femeie) a fost respinsă, însă decizia a fost contestată.
Restul de 25% dintre respondenți (59 de persoane) nu au solicitat protecție temporară; 8 dintre ei, toți de pe malul drept, au primit permis de ședere în Republica Moldova. Datele nu sugerează nicio corelație specifică între sexul, vârsta sau etnia respondenților și intențiile lor de a solicita protecție temporară.
În decembrie 2023, OHCHR a început să colecteze date despre accesul la drepturi printre refugiații care au primit documentul de identitate al beneficiarului de protecție temporară. La această primă rundă de colectare a datelor au participat 32 de respondenți. Majoritatea acestora nu au semnalat careva dificultăți în accesarea drepturilor. Dintre cei care au semnalat dificultăți, 3 persoane au evidențiat dificultăți în accesarea asistenței medicale, 2 în accesarea asistenței sociale și/sau a serviciilor sociale și 1 persoană a menționat provocări în accesarea unui loc de muncă, fără a oferi detalii suplimentare.

Diferențe în protecția temporară pe cele două maluri ale Nistrului

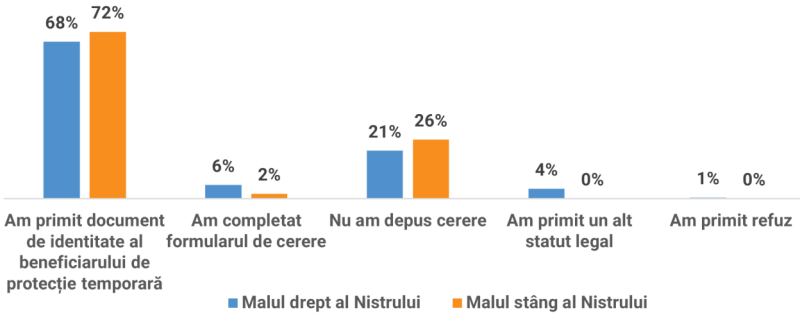

Graficul evidențiază diferențele în solicitări de protecție temporară între malul drept și malul stâng. În timp ce procentul deținătorilor statutului de protecție temporară este similar, pe malul stâng sunt mai multe persoane care nu au depus cererea respectivă (26% față de 21%). Interesant este că unii de pe malul drept au primit un alt statut legal (4%), în timp ce pe malul stâng nimeni nu a primit un alt statut.

EDUCAȚIE

Dintre respondenții care au copii sau nepoți de vârstă școlară (97 din 238 de persoane), **57% au declarat că copiii lor sunt înscriși în prezent în școlile din Moldova.**
Datele nu au indicat nicio disparitate în ratele de înscriere a copiilor între cele două maluri ale Nistrului; rata de înscriere pe malul drept a crescut comparativ cu lunile precedente. Această creștere poate fi explicată prin intrarea în vigoare a statutului legal de protecție temporară.
Majoritatea școlilor selectate de respondenți pentru copiii lor în Moldova oferă curriculum în limba rusă pe ambele maluri ale Nistrului, câteva oferind educație în limba română pe malul drept și ucraineană pe malul stâng. **95% dintre respondenți au menționat preferința pentru învățarea online sau la distanță folosind curriculumul ucrainean ca motiv principal pentru a nu-și înscrie copiii în școlile din Moldova**.

Distribuția pe regiuni a respondenților cu copii de vârstă școlară și procesul

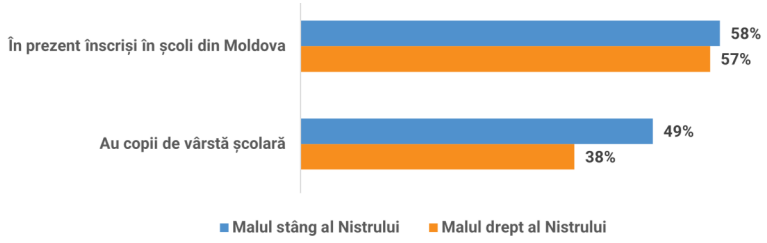

Graficul ilustrează diferite tendințe de înscriere pe cele două maluri ale Nistrului. Ratele de înscriere în școlile din Moldova sunt relativ apropiate, 57% pe malul drept și 58% pe malul stâng având în prezent copii înscriși la școală. Acest lucru sugerează o prezență semnificativă a familiilor cu copii de vârstă școlară și un nivel comparabil de înscriere la școală pe ambele maluri ale râului.

INTENŢIILE

77% dintre refugiații intervievați și-au exprimat intenția de a se întoarce în Ucraina în viitor; 6% nu intenționează să se întoarcă, iar 17% rămân nesiguri. 129 de refugiați, majoritatea femei, au vizitat Ucraina ocazional sau frecvent din motive personale. 70% dintre aceste persoane au obținut statutul de protecție temporară în Republica Moldova.

COMUNITĂȚI GAZDĂ

OHCHR a intervievat membrii comunităților gazdă din Moldova pentru a evalua dacă și cum diferite sfere ale vieții lor, inclusiv educația, ocuparea forței de muncă, asistența medicală și coeziunea socială, au fost afectate de sosirea refugiaților din Ucraina. OHCHR consideră drept comunități gazdă cetățenii moldoveni, inclusiv pe cei care găzduiesc refugiați din Ucraina în casele lor. În noiembrie și decembrie 2023, **OHCHR a intervievat 85 de membri ai comunităților gazdă**, inclusiv 55 de femei și 30 de bărbați, reprezentând diferite regiuni din întreaga țară, așa cum este indicat în graficul de mai jos. Cele mai reprezentative grupe de vârstă au fost 30-49 (40%) și 60-69 (22%) de ani. Persoanele care s-au identificat ca etnici ruși au fost concentrate în primul rând în regiunea transnistreană, iar etnicii moldoveni – în Bălți și Chișinău, în timp ce un număr semnificativ de respondenți din Ocnița s-au considerat etnici ucraineni.

Distribuția respondenților pe regiuni

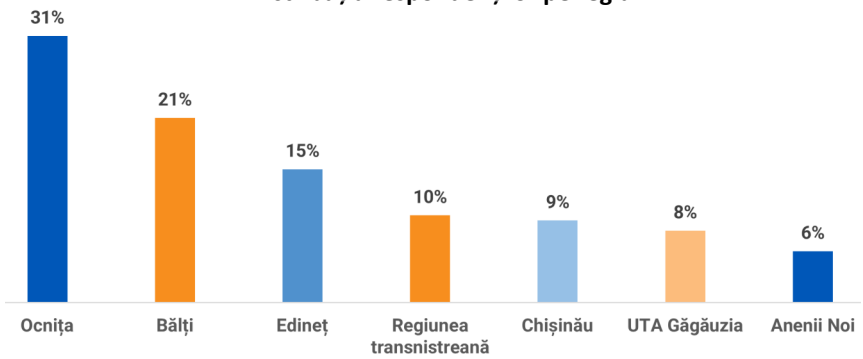

Experiență locală de găzduire

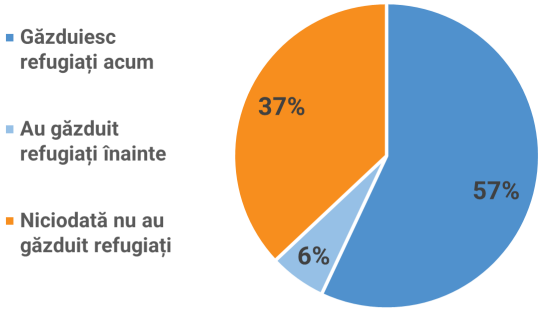

Din cele 53 de persoane care au avut experiență de găzduire, 40 și-au găzduit rudele gratuit, în timp ce restul respondenților au găzduit non-rude. O majoritate semnificativă, 41 din 53 (77%), au menționat că primesc diferite forme de ajutor umanitar sau asistență pentru găzduirea refugiaților. Acest sprijin a inclus ajutor în numerar, pachete alimentare, compensații pentru gaz și asistență guvernamentală.

EDUCAȚIE

Dintre respondenții locali, 49% au copii sau nepoți de vârstă școlară; cei mai mulți dintre ei locuiesc în raioanele de nord și centru ale Moldovei. **98% dintre aceștia au indicat că nu au asistat la schimbări semnificative în sistemul educațional din cauza sosirii copiilor din comunitatea de refugiați din Ucraina.** Restul respondenților au evidențiat provocările asociate cu barierele lingvistice și, în consecință, dorința de programe de integrare.

LOC DE MUNCA

65% dintre reprezentanții intervievați ai comunităților-gazdă sunt angajați în diverse sectoare, inclusiv agricultură (8%), afaceri private (8%), educație (7%), guvern (7%), vânzări (6%) și alte ocupații. 23% sunt pensionari, iar 12% sunt în prezent șomeri. **Majoritatea persoanelor intervievate (84%) au menționat că nu au observat nicio schimbare în sfera muncii ca urmare a sosirii refugiaților în Moldova**. Un procent foarte mic (5%) a semnalat pierderea locurilor de muncă pentru unii localnici

SERVICII MEDICALE

Analiza feedback-ului comunității gazdă relevă o gamă diversă de percepții cu privire la impactul pe care sosirea refugiaților din Ucraina l-a avut asupra sistemului de sănătate. Marea majoritate a membrilor comunității gazdă intervievați **(89%) nu au perceput nicio schimbare în ceea ce privește asistența medicală în urma sosirii refugiaților.** Un număr mic au semnalat dificultăți, cum ar fi timpi lungi de așteptare, cheltuieli crescute pentru vizite la specialiști sau procurarea medicamentelor și preocupări legate de calitatea specialiștilor.

COEZIUNEA SOCIALĂ: COMUNITĂȚILE GAZDĂ ȘI REFUGIAȚII

Monitorizarea OHCHR include o componentă care vizează evaluarea nivelului de coeziune socială între refugiații din Ucraina și populația locală, prin percepția pe care ambele grupuri o au asupra interacțiunilor și relațiilor dintre ele. În general, activitățile organizate de actorii umanitari în Moldova pentru promovarea integrării refugiaților în comunitățile gazdă și a coeziunii sociale între cele două grupuri continuă să fie relevante.

Percepțiile respondenților asupra calității relațiilor dintre refugiații din Ucraina și localnici

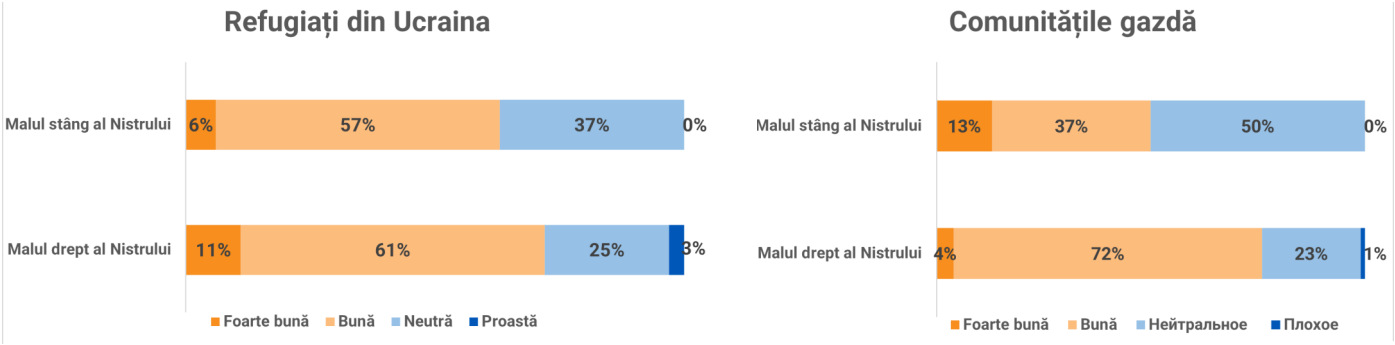

PERCEPȚIA REFUGIAȚILOR DIN UCRAINA ASUPRA CALITĂȚII RELAȚIEI DINTRE REFUGIAȚI ȘI MOLDOVENI

MALUL STÂNG AL NISTRULUI:
Majoritatea refugiaților intervievați din Ucraina (64%) **au semnalat o experiență destul de pozitivă a interacțiunilor cu comunitatea locală**. Cu toate acestea, unii respondenți au menționat tensiunile care apar din cauza **barierelor lingvistice** (localnicii nu doresc să audă limba ucraineană), **nervozitatea populației locale** din cauza prezenței refugiaților și **opiniile politice diferite** care influențează atitudinile față de refugiații din Ucraina în regiune.

MALUL DREPT AL NISTRULUI: Majoritatea respondenților **(72%) au semnalat un tratament pozitiv din partea comunităților gazdă**, în special din partea persoanelor în vârstă. Unii respondenți au menționat provocări legate de **locuințe, muncă și oboseala generală cauzată de prezența refugiaților.** Unii respondenți au considerat că localnicii cred că refugiații primesc ajutor excesiv. O parte semnificativă a respondenților s-au simțit recunoscători pentru felul în care au fost primiți și asistența primită, dar au avut, de asemenea, un sentiment de neapartenență, nefericire sau tensiuni în relația cu localnicii.

PERCEPȚIA MOLDOVENILOR ASUPRA CALITĂȚII RELAȚIEI DINTRE REFUGIAȚII DIN UCRAINA ȘI MOLDOVENI

MALUL STÂNG AL NISTRULUI:
Jumătate dintre respondenți (**50%) a semnalat sentimente pozitive,** iar cealaltă jumătate și-a menținut neutralitatea față de refugiații din Ucraina. În timp ce unii apreciază diversitatea și se bucură de interacțiuni pozitive, au fost exprimate preocupări cu privire la **tensiuni politice**, îndemnând refugiații să se integreze mai bine prin înțelegerea culturii locale și contribuind pozitiv la societate.

MALUL DREPT AL NISTRULUI:
Majoritatea respondenților (76%) au semnalat relații bune cu refugiații din Ucraina. Cu toate acestea, au fost evidențiate mai multe preocupări, inclusiv **conflictele lingvistice, percepțiile că refugiații nu se integrează și frustrările legate de distribuirea resurselor.**
Moldovenii au sugerat diverse abordări pentru o mai bună integrare a refugiaților în societatea moldovenească, inclusiv încurajarea refugiaților să învețe limba locală (română), să-și găsească un loc de muncă, să înțeleagă cultura locală și să evite tensiunile politice.

Oamenii de aici au fost drăguți cu mine. M-au ajutat să găsesc o școală bună pentru copilul meu cu autism, iar vecinii chiar mi-au dat ceva de mâncare.
- Femeie, 38 de ani, regiunea transnistreană

Sunt prezente opinii politice diverse și, pentru a evita potențialele conflicte, ne-am abținut să discutăm despre război, mai ales că unii localnici dețin pașapoarte rusești.
- Femeie, 48 de ani, regiunea transnistreană

Am găsit un apartament de închiriat cu 200 de euro, dar când proprietarul a aflat că sunt refugiat din Ucraina, a ridicat prețul la 350 de euro. - Bărbat, 24 de ani, Chișinău

Moldovenii sunt oameni buni, dar foarte săraci, au pensii foarte mici. Eu primesc asistență umanitară și o împart cu vecinii mei în vârstă [din comunitatea gazdă]. - Femeie, 77 de ani, Bălți

În magazinul meu, o refugiată mi-a cerut odată să vorbesc cu ea în ucraineană. Unii refugiați pot părea aroganți, dar este important să ne amintim că aceste trăsături țin de indivizi, nu de întreaga națiune.
- Femeie, 28 de ani, regiunea transnistreană

Refugiații au primit asistență, iar noi [localnicii] – nu. Ei [refugiații] aruncă mâncarea la gunoi, iar localnicii nu au ce mânca.
- Femeie, 68 de ani, Bălți

Refugiații ne cer să vorbim ucraineană cu ei, dar nu suntem obligați! Vorbim rusă de dragul lor, dar ei nu apreciază. Să învețe ei română atunci. - Bărbat, 43 de ani, Ocnița

Localnicii au o atitudine bună față de refugiați, îi susținem și înțelegem că refugiații nu au fugit în Moldova de viață bună.
- Femeie, 25 de ani, Bălți

DISCRIMINARE / ATITUDINE NEGATIVĂ PE BAZA CRITERIILOR DE PROTECȚIE

STATUTUL DE REFUGIAT

Efortul nostru de a închiria un apartament în Chișinău a luat o întorsătură neașteptată atunci când mama localnicului, care susține Rusia, ne-a cerut să plecăm după câteva luni de închiriere a acestui apartament pentru că a aflat că suntem refugiați din Ucraina.
- Femeie, 52 de ani, Chișinău

Localnicii ne-au tratat rău și ne-au întrebat de ce noi, ucrainenii, am venit aici.
- Bărbat, 48 de ani, regiunea transnistreană

Copilul meu a fost tratat prost la școală de alți copii, care i-au spus că este refugiat și că trebuie să meargă în țara lui.
- Femeie, 34 de ani, Edineț

În timp ce mă plimbam prin centrul orașului împreună cu copilul meu, care avea o panglică ucraineană la încheietura mâinii după un masterclass, un bărbat care trecea pe acolo a reacționat negativ la copilul meu din cauza panglicii. Acum mi-e frică să-mi înscriu copilul la o școală rusă din Moldova.
- Femeie, 37 de ani, Chișinău

Odată, un vecin unde locuiam anterior m-a numit boschetară.
- Femeie, 68 de ani, Bălți

85% dintre respondenți nu au semnalat atitudine negativă față de ei, în timp ce 15% dintre refugiații intervievați din Ucraina (28 de femei, 6 bărbați) au semnalat că s-au confruntat cu aceasta.

⇒ Respondenții din dreapta Nistrului au resimțit niveluri ușor mai ridicate de atitudine negativă (12%) în comparație cu refugiații intervievați din Ucraina care locuiesc pe malul stâng al Nistrului (10%).

⇒ S-a observat o discrepanță în funcție de gen în ceea ce privește opiniile negative despre refugiații din Ucraina, bărbații exprimând un nivel mai scăzut (9%) comparativ cu femeile (16%), prezentând o dimensiune de gen în experiența atitudinilor negative.

⇒ **Ostilitatea verbală și socială:** predomină insultele directe, reacțiile negative și comentariile peiorative, creând un mediu neprimitor pentru refugiați.

⇒ **Provocări în domeniul asistenței medicale:** este răspândit comportamentul discriminatoriu în unitățile medicale, cum ar fi refuzul serviciilor medicale și maltratarea, creând bariere în accesul la serviciile esențiale.

⇒ **Bariere lingvistice:** dificultățile de comunicare datorate cunoașterii limitate a limbii române duc la neînțelegeri și cazuri de tratament discriminatoriu în diverse contexte, cum ar fi unitățile medicale și locurile de muncă.

⇒ **Ocuparea forței de muncă și dificultăți economice:** refugiații se confruntă cu dificultăți în obținerea unui loc de muncă din cauza barierelor lingvistice, ceea ce duce la dificultăți economice și stereotipuri negative cu privire la etica lor profesională.

⇒ **Locuințe și izolarea comunității:** disputele privind opiniile politice duc la conflicte, discriminare locativă și cazuri în care refugiații sunt evacuați forțat din locuințele închiriate din cauza diferențelor politice.

⇒ **Educație și integrare socială:** copiii refugiaților din Ucraina întâmpină dificultăți în școli, confruntându-se cu izolare, reacții negative și dificultăți în a-și face prieteni din cauza diferențelor lingvistice și culturale, ceea ce afectează integrarea lor socială în general.

MONITORIZAREA REȚELELOR SOCIALE

Principalele constatări ale monitorizării rețelelor sociale (Viber, TikTok, Telegram, Facebook) legate de percepțiile comunităților gazdă asupra refugiaților din Ucraina au vizat:

⇒ **Gelozie pentru situația lor financiară și acuzații de dependență financiară:**
Comentariile online au sugerat un stereotip care asociază refugiații din Ucraina cu viață luxoasă, provocând gelozie și resentimente. În plus, refugiații sunt acuzați că nu contribuie la societate și că sunt dependenți de ajutoare.

⇒ **Învinovățirea refugiaților de dificultățile economice:**
Pe diverse platforme, localnicii atribuie provocările economice ale Moldovei refugiaților din Ucraina, alimentând frustrarea și resentimentele.

⇒ **Rezistența culturală și naționalistă:**
Rezistența la influența culturală ucraineană percepută și apelurile ca ucrainenii să se întoarcă acasă indică sentimente naționaliste.

Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului este recunoscător pentru sprijinul în facilitarea interviurilor către OSORC, Asociația „MOTIVATIE", ONG „Zdorovyi Gorod", International Blue Crescent Relief and Development Foundation (IBC), Moldova For Peace, People in Need (PIN).

Dacă aveți careva întrebări, vă rugăm să contactați Martina Gastaldello, ofițer pentru drepturile omului, OHCHR Moldova, martina.gastaldello@un.org

Opiniile exprimate în acest buletin informativ nu le reflectă neapărat pe cele ale Organizației Națiunilor Unite, ale funcționarilor săi sau ale statelor membre.
Denumirile utilizate și prezentarea materialelor în acest buletin informativ nu implică exprimarea niciunei opinii din partea Secretariatului Organizației Națiunilor Unite cu privire la statutul juridic al vreunei țări, teritoriu, oraș sau zonă sau al autorităților sale sau cu privire la delimitarea frontierelor sau hotarelor sale.

Funded by European Union Humanitarian Aid
Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului aduce recunoștință suportului financiar din partea Departamentului pentru ajutor umanitar al Comisiei Europene pentru elaborarea acestui buletin informativ.